

**NATIONALT ROUNDTABLE OMKRING
FINANSIERING AF
ENERGIEFFEKTIVITET I DANMARK**

22 September 2022

Venue:

**Radisson Collection Royal Hotel,
Hammerichsgade 1, København**

Funded by the Horizon 2020 Framework
Programme of the European Union

Indhold

Introduktion og Formål	4
Plenum-session om Investeringsrammer	5
Introduktion til plenum-sessionen.....	5
Introduktion til EU initiativet EEFIG – The Energy Efficiency Financial Institutions Group	6
Session 1 om Private Boliger	7
Intro og formål	7
Session agenda.....	8
One-stop-shop (OSS) erfaringer og nyt projekt COHEAT i Syddanmark.....	9
Erfaringer med långivning til grønne investeringer	9
One-stop-shop (OSS) initiativer i Øst-Danmark	10
Orientering fra den finansielle sektor	10
Tour de table blandt de deltagende banker	10
Diskussion.....	11
Rammer for indsatsen.....	11
Facilitering af grøn varme og energirenoveringer i et kommuneperspektiv.....	12
Koordinering af tilbud til boligejerne	12
Diskussion Del 2	13
Konklusioner og fremadrettede anbefalinger	13
Session 2 om Erhverv / SMV	15
Intro og formål	15
Session agenda:.....	16
Velkomst og intro.....	16
ECSMV Projektet i Region Midt.....	17
Danmarks Grønne Investeringsfond – muligheder i forhold til SMV- segmentet	18
Pitches fra de deltagende banker	19
Diskussion.....	19
Nøglespørgsmål 1.....	19
Nøglespørgsmål 2.....	20
Konklusioner og fremadrettede anbefalinger	21
Deltagere.....	23

Disclaimer

Arrangementet blev organiseret inden for rammerne af projektet RoundBaltic, finansieret af Europa-Kommissionens "Horizon2020" - program - kontrakt nr. 957051

Ansvar for indholdet af dokumentet ligger helt hos forfatterne (EC Network), og det afspejler ikke Den Europæiske Unions officielle mening

INTRODUKTION OG FORMÅL

Formålet med det andet nationale Roundtable under RoundBaltic projektet var at samle nøgleaktører til en dialog om finansiering af energieffektivitet i boliger og erhverv i Danmark, med henblik på at diskutere rammer for indsatsen og konkrete tiltag. Eventen fulgte op på det første nationale roundtable under RoundBaltic, marts 2021, og efterfølgende regionale roundtables. Eventen havde fokus på mulige konkrete tiltag på regionalt niveau og det nationale roundtable fulgte således op på konklusionerne fra de regionale roundtables i Region Midt, Region Syd og i Øst Danmark afholdt i andet halvår 2021, hvor der blev drøftet og defineret konkrete handlinger på det regionale niveau i samspil med nationale rammer og initiativer.

Eventen sker i samspil med events arrangeret af Europa Kommissionen som en del af initiativet [Sustainable Energy Investment Forums](#) (SEI Forums) under "Smart Finance for Smart Buildings", der har til hensigt at styrke samarbejdet mellem offentlige og private aktører involveret i udvikling af finansieringsprogrammer. SEI Forums har i perioden 2016 – 2019 gennemført mere end 30 events i 15 medlemsstater. Initiativet gennemfører i perioden 2019 – 2023 en ny serie af events i 10 medlemsstater. Information om afholdte og planlagte events kan findes på SEI Forums [hjemmesiden](#).

I forhold til nogle af de medlemsstater, hvor der har været SEI Forum events i perioden 2016 – 2019 har EU valgt at igangsætte en række nye EU støttede projekter indenfor Horizon 2020 programmet, der alle sigter mod at opbygge nogle mere permanente stakeholder forums på nationalt plan.

RoundBaltic fungerer på den baggrund som opfølgning af tidligere SEI Forums roundtables afholdt i Danmark, Polen og Letland. I Danmark gennemføres RoundBaltic projektet af EC Network og GATE 21 samt Region Midt og Region Syddanmark. EC Network er også fortsat en del af det Team der assisterer EU på gennemførelse af SEI Forums i den nye periode (2019 – 2023).

Et særligt mål med RoundBaltic er at skabe de nødvendige strukturer for at der kan opnås de energibesparelser, der kan være med til at efterleve de danske klimamål. Den europæiske trend er at etablere one-stop-shops, der kan hjælpe boligejere eller erhvervslivet med at identificere, planlægge og gennemføre energisparetiltag. Derfor er målet at etablere one-stop-shops, der kan fungere i en dansk sammenhæng.

Diskussionerne på de regionale roundtables har vist at der er brug for danske midler til projektudviklingsassistance for at hjælpe investeringerne på vej. Der er gode erfaringer med den europæiske ELENA ordning der kan adopteres i en dansk kontekst og som kan knyttes sammen med etablering af one-stop-shops. Krigen i Ukraine og den relaterede gaskrise har forstærket dette behov, hvor energirenoveringer af boliger og energieffektivitet i erhverv kædes sammen med konvertering af naturgas til varmepumper eller fjernvarme, eller anden bæredygtig løsning.

Eventen var opdelt i en plenum-session og to emnesessioner:

Session 1: Private Boliger

Session 2: Erhverv / SMV

Hver session blev indledt med præsentationer fra inviterede oplægsholdere, og havde en moderator til at facilitere en interaktiv diskussion. En rapporteur har været med til at uddrage de vigtigste konklusioner og anbefalinger fra hver af de to gennemførte sessioner.

Det nationale roundtable vil blive fulgt op af en ny runde af regionale roundtables i Region Midt, Region Syddanmark og i Øst Danmark, med henblik på at facilitere konkrete handlinger på det regionale niveau i samspil med nationale rammer og initiativer.

PLENUM-SESSION OM INVESTERINGSRAMMER

Session modereret af Kaj Leonhart Petersen og Nils Daugaard, EC Network

10:00 VELKOMST

- Indskrivning og morgenmad

10:30 Plenumsession om Investeringsrammer

Velkommen og Introduktion - v. EC Network

- Status på RoundBaltic projektet - v. EC Network
- Introduktion til EU initiativet EEFIG – The Energy Efficiency Financial Institutions Group – v. Carsten Glentning, Viegand Maagøe & EEFIG

INTRODUKTION TIL PLENUM-SESSIONEN

Oplæg ved EC Network

Oplæg [her](#)

Kaj Leonhart Petersen og Nils Daugaard bød deltagerne velkommen på vegne af RoundBaltic projektet. RoundBaltic arbejder inden for rammen af EU Green Deal og målet om 55% CO2 reduktion i 2030 (og CO2 neutralitet i 2050) for hele EU med et fokus om at fremme finansiering, herunder en væsentlig forøget brug af privat finansiering, som er nødvendig for at opfylde EU's mål.

Dette sker i interaktion med, og som opfølgning af, EU initiativet [Sustainable Energy Investment Forums](#) (SEI Forums) 2016 – 2023, som bl.a. har EC Network som operatør og som organiserer en række events i hele EU, der formidler best practice og samler aktører fra energieffektivitetssektoren og den finansielle sektor med henblik på at skabe momentum omkring finansiering af energieffektiviserings tiltag i bygninger og erhverv.

RoundBaltic efterstræber dialog med de danske nøgleaktører for at finde de bedst mulige løsninger til finansiering og implementering af øget energieffektivitet i en erkendelse af at finansiering typisk kun er en del af løsningen, dvs. løsninger skal findes i samspil med øvrige barrierer og muligheder.

INTRODUKTION TIL EU INITIATIVET EEFIG – THE ENERGY EFFICIENCY FINANCIAL INSTITUTIONS GROUP

Oplæg ved Carsten Glentning, Viegand Maagøe & EEFIG

Præsentation [her](#).

EEFIG blev etableret i 2013 af EU Kommissionen og UNEP FI som en platform for offentlige og private finansielle institutioner, industri, sektoreksperter og politiske beslutningstagere til at identificere barrierer og foreslå løsninger for den langsigtede finansiering af energieffektivitet. Carsten Glentning fungerer som sekretær i EEFIG initiativet og er samtidig partner i konsulentfirmaet Viegand Maagøe.

EEFIG udarbejder analyser og redskaber til at håndtere udfordringerne omkring finansiering, hvor følgende er centrale:

- EEFIG De-risking Energy Efficiency Platform 'DEEP'
En database der skal give forbedret forståelse af de reelle risici og fordele ved investeringer i energieffektivitet. Databasen indeholder nu 24.000+ energieffektivitetsprojekter i bygninger og industri fra 32 dataudbydere.
- EEFIG Underwriting Guidance
Formålet med denne vejledning er at hjælpe den finansielle sektor med bedre at forstå karakteren af investeringer i energieffektivitet, herunder vurdering af værdi og risici. Dette kan være med til øge fortroligheden med denne type investeringer og bane vejen for bedre finansieringsvilkår.

Der blev gjort opmærksomt på følgende aspekter set i et dansk perspektiv:

- Danske projekter i EEFIG DEEP-databasen viser, at der stadig er mange muligheder for omkostningseffektive energieffektiviseringsinvesteringer i bygninger og industri i Danmark – og disse projekter er alle blevet gennemført forud for de seneste energiprisstigninger.
- EEFIG's arbejde med risici viser, at kreditrisikoen er lavere for energieffektive bygninger (igen selv før de seneste ændringer i energipriserne). Danske realkreditinstitutter bør mærke EPC for underliggende aktiver i deres udlånsportefølje og replicere analysen i en dansk kontekst.
- Flere fordele ved investeringer i energieffektivitet, såsom forbedret indendørs luftkvalitet, bør være en integreret del af projektforslag til finansiering af energieffektivitet.
- Energifattigdom har ikke været en central bekymring i Danmark i de sidste tre årtier, men denne vinter kan blive anderledes.

SESSION 1 OM PRIVATE BOLIGER

Moderator og Rapporteur: Nils Daugaard, EC Network

INTRO OG FORMÅL

På det seneste [SEI Forums Roundtable](#), maj 2019, var en hovedkonklusion at 'one-stop-shop' konceptet, hvor boligejerne får tilbudt en samlet pakke til finansiering og kvalitet i udførelsen kan være en førende drivkræft i at skabe dynamik i energirenoveringer af private boliger i Danmark. RoundBaltics målsætning er at tage tråden op og understøtte konkret etablering af one-stop-shops som omdrejningspunkt for indsatsen. Det første nationale roundtable under RoundBaltic kom omkring hvordan man motiverer boligejere og involverer den finansielle sektor og siden har en første runde af regionale roundtables afdækket de regionale/lokale interesser og omstændigheder.

Et primært mål med sessionen var på den baggrund at undersøge og diskutere hvordan man får lavet det bedst mulige set-up for one-stop-shops, som RoundBaltic efterfølgende vil arbejde på at sætte i scene i Region Midt, Syddanmark og Øst-Danmark. Afgørende aspekter i dette er hvordan man kan sikre den rette motivation hos boligejere samt optimere de finansielle forhold omkring energirenoveringerne. Sessionen omfattede således indlæg der kan give viden og inspiration omkring disse aspekter, herunder var pengeinstitutter repræsenteret og give deres eksempler og syn på mulighederne. Diskussionen kom omkring relaterede modeller, der kan være med til at opskalere indsatsen ved at reducere transaktionsomkostninger samt samtidig sikre dynamik og nærhed med henblik på at involvere boligejerne.

Nøglespørgsmål:

- Hvad sætter de igangværende initiativer omkring varmeplanlægning og incitamenter for grøn varme og energirenoveringer af ramme for en regional/lokal indsats og hvordan kan det optimeres fremadrettet
- Hvad kan man lære af de hidtidige erfaringer omkring 'one-stop-shops', herunder omkring kommunernes rolle, interaktion med stakeholders og hvordan boligejere motiveres til at foretage disse investeringer
- Hvordan sikres de bedst mulige betingelser for finansiering af disse tiltag, herunder både finansieringen af at etablere og drive 'one-stop-shops' samt de ønskede foranstaltninger i boligerne. Hvad betyder dette for investeringsrammer og involvering af den finansielle sektor

SESSION AGENDA

11:00 Velkomst og intro

Oplæg ved EC Network

- Velkommen og tour de table blandt deltagerne
- Kort resume af konklusionerne fra seneste roundtables
- Introduktion til dagens session

11:15 One-stop-shop (OSS) organisering og fremadrettede planer

- Syddanmark, oplæg v. Region Syddanmark og Broager Sparekasse
- Øst-DK oplæg v. [Gate 21](#)

Oplæg om hvordan en one-stop shop konstruktion gribes an i hver region. Vil komme omkring hvordan man når ud til boligejerne i samspil med kommuner og andre aktører og de finansielle udfordringer i processen.

11:50 Involvering af den finansielle sektor

- Finans Danmark: '[Fyr dit fyr](#)' kampagnen og andre initiativer
- Tour de table blandt de deltagende banker

Opdatering af hvordan finansverdenen i disse år øger fokus på grønne investeringer, herunder boligrenoveringer med sigte på energibesparelser. Herunder hvilke tiltag der kan iværksættes for at gøre lån mere attraktive og finde de bedst mulige finansieringsløsning i betragtning af boligejernes situation.

- Debat om hvordan man bedst muligt inddrager den finansielle sektor i one-stop-shops

12:30 Frokost

13:30 Rammer for indsatsen

- Facilitering af grøn varme og energirenoveringer i et kommuneperspektiv, oplæg v. Morten Westergaard, Middelfart Kommune
- Koordinering af tilbud til boligejerne (tilskud, kampagne mv.), oplæg v. Project Zero
- Debat om hvordan man sikrer de bedst mulige rammer, der kan munde ud i anbefalinger

14:30 Opsamling og opfølgende aktiviteter

14.45 Slut

ONE-STOP-SHOP (OSS) ERFARINGER OG NYT PROJEKT COHEAT I SYDDANMARK

Oplæg ved Nils Daugaard, EC Network

Præsentation [her](#).

Nils Daugaard erstattede Anders Bræstrup fra Region Syddanmark, der var forhindret pga. sygdom. COHEAT2 er et nyt projekt i Syddanmark (med start 1 nov. 2022) som der blev støbt kugler til på det første regionale roundtable under RoundBaltic, sept. 2021. Formålet er at bane vejen for en omstilling til 100 % grøn varmforsyning i kombination med energirenovering af bygninger og dermed reducere CO₂-udledningen i Region Syddanmark (RSD) markant i 2030. Dette vil ske via et kombineret approach med at fremme omstillingen til grøn varmforsyning i samspil med energirenovering af boligerne.

Omdrejningspunktet i projektet omhandler etablering af one-stop-shops – under COHEAT2 kaldet project development units/PDU – i Sønderborg, Trekantområde5t (Kolding og Middelfart) og fire kommuner på Fyn (Nyborg, Assens, Faaborg-Midtfyn og Svendborg), der skal nå ud til boligejere med inspiration og vejledning. Projektet kommitter sig til at generere investeringer indenfor grøn varme og energirenoveringer for en samlet volumen på knap 32 MEUR.

I den sammenhæng vil COHEAT2 trække på eksisterende erfaringer indenfor området i Sønderborg og Middelfart. Følgelig var Morten Vestergaard fra Broager Sparekasse inviteret til at fortælle om deres erfaringer med at arbejde som pengeinstitut med långivning til grønne investeringer i relation til en allerede eksisterende one-stop-shop i Sønderborg varetaget af Project Zero.

ERFARINGER MED LÅNGIVNING TIL GRØNNE INVESTERINGER

Oplæg ved Morten Vestergaard, Broager Sparekasse

Præsentation [her](#).

Broager Sparekasse spiller aktivt med i at opnå målsætningerne for Sønderborg området om at øge antallet af grønne energiprojekter, herunder tilbyde attraktiv finansiering. For at give så god rådgivning til sine kunder som muligt er der udarbejdet undervisningsmateriale så bankrådgiverne bliver klædt på til, at tale energioptimering og energiforbrug med kunderne. Dette gælder aspekter som energimærke, herunder komfort og energi, klimaskærm og energiforbrug.

Der er opnået succes med at nå ud til boligejere, hvor bankerne arbejder på en fælles platform og udveksler erfaringer understøttet af det generelle fokus og kommunal målsætning. Man kan således tale om en win-win situation, hvor boligejere i Sønderborg kommune møder en mere ens tilgang - uanset pengeinstitut – hvilket er med til at sikre gang i renoveringerne, højere indtjening til pengeinstitutterne og lavere ”bolig” driftsudgifter for boligejerne.

Det er således bemærkelsesværdigt at de involverede pengeinstitutter – der ellers konkurrerer lystigt – er i stand til at samarbejde om dette initiativ og udveksler erfaringer med hinanden.

ONE-STOP-SHOP (OSS) INITIATIVER I ØST-DANMARK

Oplæg ved Carina Rosendahl og Tommy Olsen, Projektleder, Gate 21

Gate 21 arbejder på at etablere one-stop-shops i dialog med sjællandske kommuner. Et afsæt herfor er et projekt under EU City Facility hvor Kalundborg Kommuner har fået en bevilling til at lave et investeringskoncept for energirenovering af private boliger. Med dette afsæt er intentionen at opskalere til et ELENA projekt, hvor der sigtes mod et partnerskab mellem et større antal kommuner, der kommitter sig til at generere investeringer for min. 30 MEUR.

Et omdrejningspunkt i de etablerede one-stop-shops skal være en kunderejse bestående af fire hovedelementer: kommunikation, events, rådgivning, opfølgning-dok.

ORIENTERING FRA DEN FINANSIELLE SEKTOR

Finans Danmark: '[Fyr dit fyr](#)' kampagnen og andre initiativer

Oplæg ved Lars Ravn Knudsen, Finans Danmark

Præsentation [her](#).

Bæredygtighed er en central del af Finans Danmarks strategi og i udgangen af 2019 blev der lanceret 20 anbefalinger til bæredygtig finans. Blandt anbefalingerne er at integrere bæredygtighed i pengeinstitutternes forretningsmodeller, flere bæredygtige produkter, klar og troværdig dokumentation, fokus på uddannelse i finanssektoren og specifik fokus på finansiering af bæredygtige ejendomme. Lars Ravn Knudsen rapporterede om nogle af de specifikke resultater opnået de seneste år samt om køreplan for finanssektorens klimapartnerskab.

Et nyt initiativ er at Finans Danmark per 6. maj 2022 har indgået aftale med Regeringen om et partnerskab, der skal give en fælles håndsrækning til de danskere, der vil af med deres olie- eller gasfyr, og som ikke kan omlægge til fjernvarme. Dette udmøntes i en fælles kampagne, "Fyr dit fyr", hvor boligejere får mulighed for lån med lav rente, og de slipper for oprettelsesgebyrer og tinglysningsafgift. Fyr dit fyr kampagnen kan tænkes sammen med Bygningspuljen / spareenergi.dk. Endvidere er der per 25. juni indgået Klimaafteale om grøn strøm og varme.

TOUR DE TABLE BLANDT DE DELTAGENDE BANKER

Update af Jyske Bank v. *Hanne Mousing*

Jyske Bank tilbyder nulrente lån og har på det energimæssige område et samarbejde med Botjek, hvorved boligejerne kan få en rapport med angivelse af sparemuligheder. Tilbuddet var en stor succes i starten, men siden har interessen været dalende. Jyske Bank er følgelig på udkig efter muligheder for at få ny dynamik på området.

Update af Nordea v. Connie Kjær

Nordea har et samarbejde med Bodil Energi, der indebærer tilbud om gratis rådgivning til boligejerne. Der er retning mod holistisk rådgivning, der indfanger det samlede spekter af gevinster. Samtidig oplever Nordea en barriere ved at have 'sælger' status overfor boligejeren samt frygt for at blive anklaget for greenwashing. Det anses som godt at komme ned på kommuneniveau i kontaktheden.

DISKUSSION

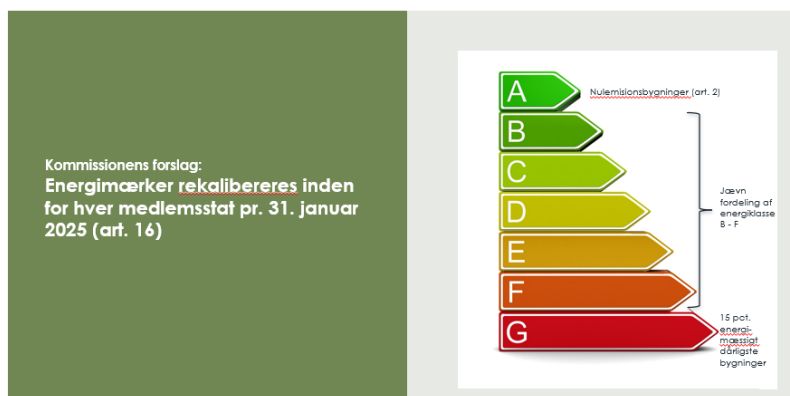
Diskussionen gik på hvad der er vigtige aspekter i at etablere og drive velfungerende 'one-stop-shops', hvor der blev talt om følgende:

- Det skal være nemt og enkelt for den enkelte at komme igennem processen med energirenoveringer.
- Indsatsen skal foregå på et lokalt niveau og gerne med kommunerne i en nøglerolle som facilitator
- Relevant/ny information skal formidles hurtigt ud til de lokale partnere, f.eks. hvis der lanceres nye støttepuljer
- På den ene side kan det være kompliceret at få samarbejdet til at fungere mellem kommune og interessenter såsom banker og håndværkere. På den anden side er det opløftende hvordan pengeinstitutterne i Sønderborg har fundet sammen om denne opgave og dermed øget volumen for energirenoveringer til fælles gavn.

RAMMER FOR INDSATSEN

Implikationer af nyt bygningsdirektiv, oplæg ved Lars Ravn Knudsen, Finans Danmark

Lars Ravn Knudsen rapporterede fra arbejdet med at revidere EU's bygningsdirektiv. Det er Kommissionens forslag at justere energimærket på følgende vis:

Dette inkluderer et forslag om minimumsstandarder, hvorved offentligt ejede bygninger og bygninger som ikke er til beboelse efter 1. januar 2027 skal være mindst klasse F og efter 1. januar 2030 mindst klasse E. Tilsvarende skal beboelsesejendomme efter 1. januar 2030 være mindst klasse F og efter 1. januar 2033 mindst klasse E, og med en vision om nulemissionsbygninger i 2050.

Det er et ambitiøst forslag der kan være med til at sikre udbredelse af energimærker med standardiseret skala. Det er samtidig forbundet med en række udfordringer såsom om der håndværkere og materialer nok til at energirenovere i nødvendigt tempo. Endvidere er der et spørgsmål om hvad skal der ske med F og G ejendomme. Kan de energirenoveres. Hvad er priseffekten – og kan ejendommene sælges? For at det reviderede bygningsdirektiv skal blive en succes skal energieffektiviseringer skal være rentable for den enkelte bygningsejer og for samfundet og energieffektiviseringer, der ikke er rentable for bygningsejeren, men er rentable for samfundet, må understøttes samfundsmæssigt. Endvidere forudsætter det at vurdere energieffektiviseringer ud fra en livcyklusbetragtning mht. klimagasser og at det sker i samarbejde på tværs af sektorer.

FACILITERING AF GRØN VARME OG ENERGIRENOVERINGER I ET KOMMUNEPERSPEKTIV

Morten Westergaard, Middelfart Kommune

Oplæg [her](#)

Middelfart Kommune har et solidt erfaringsgrundlag for at arbejde med energirenoveringer via en række projekter de seneste år. Det er vigtigt at henvende sig til boligejerne i øjenhøjde – det er et hjem og ikke en bygning eller bolig – og argumenterne skal tilpasses dette.

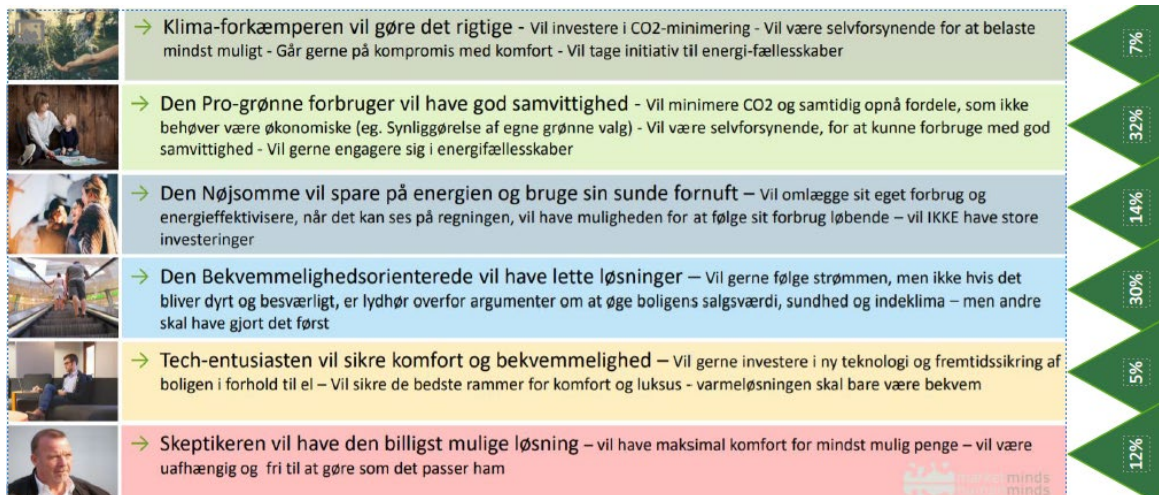
Kommunen er en vigtig aktør i processen som der typisk er god tillid til fra boligejernes side. Samtidig er det vigtigt at bruge de rigtige værktøjer, herunder Boliganalysen der kan hjælpe kommuner med at indfri potentialet for energibesparelser i private boliger og udlejningsejendomme. Det blev også pointeret at man skal bruge energimærke mere proaktivt.

KOORDINERING AF TILBUD TIL BOLIGEJERNE

Anne Branderup, Project Zero

Oplæg [her](#)

Project Zero har i flere år opereret en one-stop-shop for boligejere i Sønderborg Kommune. Erfaringen er at kommunikationen skal være handlingsorienteret og tage højde for at boligejernes behov er forskellige. Målrettede budskaber giver således bedre respons, hvor undersøgelser ex. viser at de største grupper er hhv. den pro-grønne forbruger (32%) og den bekvemmelighedsorienterede (30%):

Sønderborg Kommune er langt med at lave en varmeplan for dets 74.000 borgere, der skal bane vejen for at udfordringerne med opfyldelse af klimamål samt den aktuelle energikrise afledt af krigen i Ukraine. Herunder skal 4.000 gasfyr konverteres til grøn varme.

DISKUSSION DEL 2

I samspil med og i forlængelse af indlæg var der en diskussion med følgende hovedpunkter:

- Energikrisen skaber dobbelttydige implikationer ved på den ene side at være stærkt ansporende til energibesparelser og der samtidig er mindre økonomisk råderum til at gennemføre energireoveringer
- Henrik Dahlerup fra Bolius rapporterede fra dialog med ENS, hvor der er opgjort et investeringsbehov på omkring 30 mia. kr.
- Der blev talt om at Boliganalysen kan hjælpe med at sortere boligejerne og at der er brug for yderligere digitalisering
-

KONKLUSIONER OG FREMADRETTEDE ANBEFALINGER

One-stop-shop etablering og organisering

- Organisering af one-stop-shops (OSS)
  - RoundBaltic vil arbejde videre på etablering af one-stop-shops i Region Midtjylland, Syddanmark og Øst-Danmark og vil i den sammenhæng bruge ideer og anbefalinger fra sessionen. Dette er nu nået en fase hvor der er konkrete initiativer i gang i hver region og hvor man vil trække på de hidtidige erfaringer.
- Finansielle aspekter
  - Det er opløftende hvordan den finansielle sektor i stigende omfang engagerer sig i bæredygtig finansiering og ditto eksemplet fra Sønderborg hvor pengeinstitutter trækker

på samme hammel og med gevinster i form af energirenoveringer og på tværs ad aktørkæden.

- Rammebetingelser og energimærke
  - Rammerne for energirenoveringer er ved at omforme sig som følge af den aktuelle energikrise. Blandt konsekvenserne er at danske kommuner er i færd med at udvikle varmeplaner til at håndtere udfordringerne og hvor ambitionen for RoundBaltic projektet er at prioritere energibesparelser i denne proces og gøre opfyldelsen af målene dynamisk via etableringen af one-stop-shops
  - Det reviderede bygningsdirektiv kommer til at få betydning for udviklingen alt efter hvordan det kommer til at tage sig ud i sin endelige form og hvordan det implementeres i den danske kontekst. Energimærket er et vigtigt redskab til at skabe grundlag for grøn varme og energirenoveringer og er disse år ved at blive udviklet i retning af bedre at kunne spille sammen med den finansielle sektor. Disse aspekter skal også integreres i processen omkring etablering af one-stop-shops

SESSION 2 OM ERHVERV / SMV

Moderator: Erik Gudbjerg, Yourenergy

Rapporteur: Kaj Leonhart Petersen, EC Network

INTRO OG FORMÅL

De tidligere roundtables under SEI Forums og RoundBaltic har fremhævet **tværkommunale/regionale samarbejder** som fordelagtige strukturer i forhold til at assistere SMVerne i forbindelse med planlægning og gennemførelse af energieffektiviseringstiltag. Ideelt set kan disse fungere som "one-stop-shops", der guider SMVerne gennem hele værdikæden fra screening til idriftsættelse og monitorering.

Generelt vil der være brug for **udvikling af kompetencer** blandt rådgivere, banker og kommuner i relation til at assistere virksomhederne i forhold til et holistisk approach, der ud over energibesparelser også indtænker cirkularitet og sidegevinster ved energibesparelser (herunder business drivers).

Der er i den forbindelse brug for involvering af en bred kreds af aktører omkring projekterne både m.h.t. rådgivning og vejledning men også m.h.t. videns-opsamling, udveksling af erfaringer m.v. der samlet set kan hjælpe SMVerne gennem projektførelserne på den mest hensigtsmæssige måde.

Endvidere har de tidligere roundtables gjort det klart, at der er et behov for en **national koordinering** omkring forudsætninger, metoder og kompetenceopbygning og som danner rammen omkring konkrete handlinger og initiativer på det regionale / tværkommunale niveau.

Som det er erfaret på de tidligere roundtables og i de forskellige projekter er der angiveligt et større antal og især mindre virksomheder, der har svært ved at opnå **finansiering i den private finansielle sektor**. Der kan derfor være behov for at bruge statslige midler og fonde til at supplere lån i den private sektor med statslige garantiformer. Dette kan evt. kombineres med standardisering af løsninger og procedurer i forhold til finansielle instrumenter såsom f.eks. garantifonde.

Endvidere, blev det pointeret, at de **generelle krav til grøn omstilling i stigende grad vil influere bankernes udlånspolitik** i forbindelse med finansiering af energieffektiviseringstiltag i SMVerne. Det er vigtigt, at virksomhederne generelt har veludviklede strategiplaner, og som også indtænker bæredygtighed.

Den **grønne taksonomiordning** indført af EU tager et afgørende skridt mod bæredygtighed i hele Europa, som også kan være relevant for SMVerne at tilpasse sig hvis de indgår i værdikæden for andre større virksomheder der er omfattet af ordningen. Endvidere kan en "grøn" profil være et aktiv i forhold til deres generelle konkurrencesituation og finansiering af grønne investeringer.

SESSION AGENDA:**11:00 Velkomst og intro**

Oplæg ved EC Network

- Velkommen og tour de table blandt deltagerne
- Kort resume af konklusionerne fra seneste roundtables
- Introduktion til dagens session

11:15 ECSTMV Projektet i Region Midt

Oplæg ved Henrik Westerby, Projektleder ECSTMV Projektet

11:30 Danmarks Grønne Investeringsfond – muligheder i forhold til SMV- segmentet

Oplæg ved Line Lundbye, Investment Director, Danmarks Grønne Investeringsfond

11:45 Korte indlæg fra andre deltagende finansielle aktører

Oplæg fra Sustain, Finans Danmark og deltagende banker

12:00 Opvarmning til dagens diskussion

Se nøglespørgsmål nedenfor

12:30 Frokost**13:30 Fortsættelse af dagens diskussion****14:30 Opsamling og opfølgende aktiviteter****14:45 Slut på parallelsessionen - Kaffepause****VELKOMST OG INTRO**

Oplæg ved Erik Gudbjerg, YourEnergy, og Kaj Leonhart Petersen, EC Network

Præsentation [her](#)

Konklusionerne fra det sidst afholdte nationale roundtable i marts 2021 samt det regionale roundtable i Region Midt i Nov. 2021 blev opsummeret (se intro ovenfor).

Formålet med diskussionen på var at validere konklusionerne og identificere mulige næste skridt, herunder i forhold til det kommende regionale roundtable.

ECSMV PROJEKTET I REGION MIDT

Oplæg ved Henrik Westerby, Projektleder ECSMV Projektet

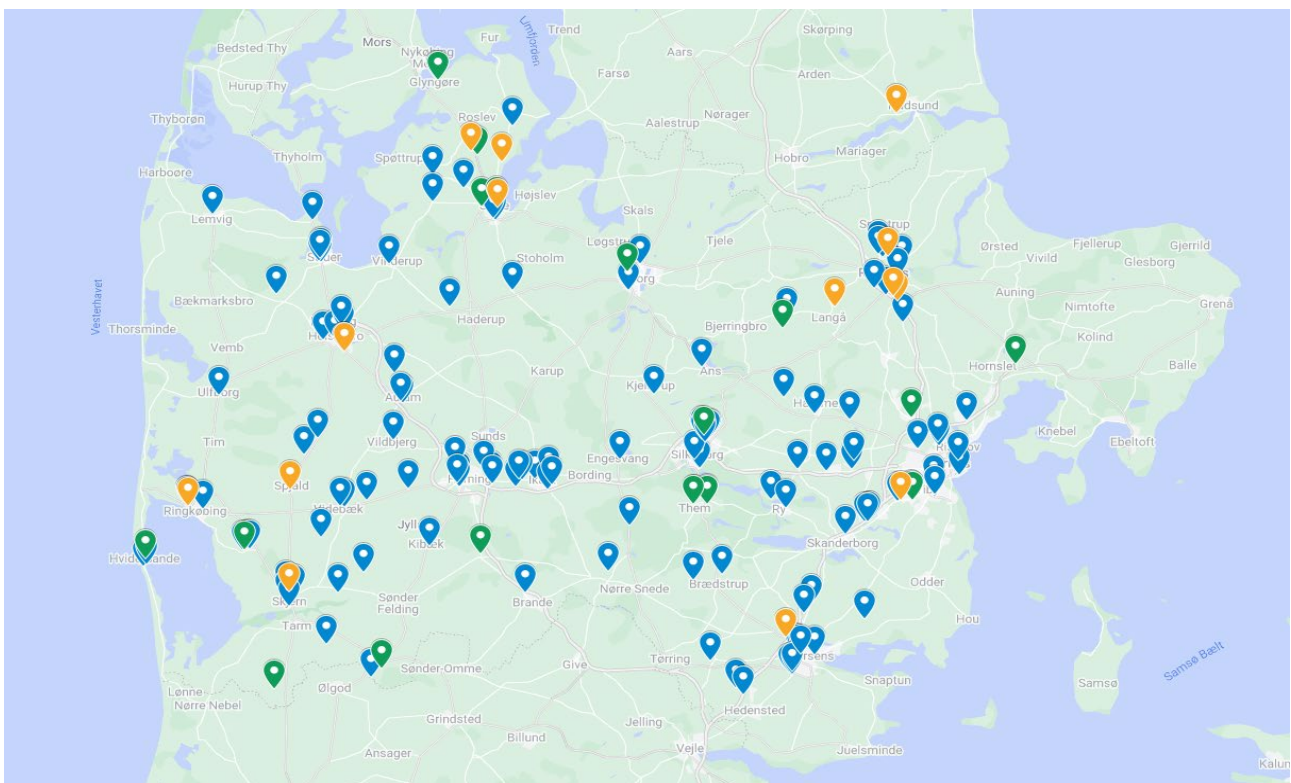
Præsentation [her](#)

ECSMV-projektet - *Energieffektivitet og CO₂-besparelser i virksomheder i Region Midtjylland*" er et konkret eksempel på et organiseret tværkommunalt samarbejde omkring fremme af energieffektivisering i SMVere.

Projektet hjælper virksomheder med at udvikle grønne forretningsplaner, der anviser tiltag, hvor virksomhederne kan reducere CO₂, energi og materialer, der også medfører et større økonomisk overskud. Projektet omhandler 18 af 19 kommuner i regionen og ledes af Ringkøbing-Skjern, Skive og Aarhus Kommuner. Ringkøbing-Skjern har projektlederrollen. Hver kommune deltager med en lokal kontaktperson og en eller flere udførende screeningsagenter.

Projektet har resulteret i grønne forretningsmodeller for 200 virksomheder der anviser 250 mio. kr. private investeringer. Gennemførelse af disse investeringer vil resultere i 60.000 tons CO₂ reduktioner, 300.000 GJ energibesparelser, og 40.000 tons materialebesparelse.

ECSMV: Grønne forretningsmodeller

I en nylig [evaluering](#) er projektets organisering og den praktiske udmøntning af samarbejdet nævnt som fremhævelsesværdigt, og som et godt eksempel på succesfuld gennemførelse af decentrale erhvervsfremmeprojekter på lokalt niveau. Projektets succes bygger blandt andet på den stærke

dialog, der gennem projektets levetid er etableret mellem projektet og kommunerne, kommunerne imellem og mellem kommuner, erhvervsråd og virksomhederne.

Desuden, anbefaler evalueringen, og i tråd med konklusionerne fra tidligere roundtables, at den grønne forretningsmodel bruges aktivt til en dialog med bankerne.

ECSMV har været støttet af EU's fond for Regional udvikling, Region Midtjylland, de midtjyske kommuner, Erhvervsstyrelsen og Erhvervsfremmestyrelsen. Der er behov for ny støtte fra 2023. Der arbejdes på forskellige muligheder, blandt andet er fem kommuner fra regionen med i et nyt Interreg-ØKS projekt "Greenbiz", der fokuserer på partnerskabet med investorer ift. den grønne taksonomi.

I forhold til den fremtidige struktur er der et stort behov for at samordne lokale og regionale indsats og især set i relation til den nye lov om Erhvervsfremme, der har etableret regionale erhvervshuse som en del af det regionale erhvervsfremmesystem. En af erhvervshusenes kerneopgaver er at tilbyde specialiseret og målrettet 1:1 vejledning til alle typer af virksomheder og iværksættere. Det er uafklaret hvordan dette kan spille sammen med andre tværkommunale initiativer såsom ECSMV, herunder hvordan der kan bygges videre på den klare succes ECSMV har haft, og de faktorer der har sikret denne succes.

Der er i alt etableret seks erhvervshuse som ligger i Aalborg, **Aarhus**, Odense, Vojens, Sorø og København, og derudover yderligere seks filialer som ligger i Nykøbing Mors, **Herning**, **Horsens**, Hillerød, Vordingborg og Rønne. D.v.s. tre i Region Midt.

DANMARKS GRØNNE INVESTERINGSFOND – MULIGHEDER I FORHOLD TIL SMV- SEGMENTET

Oplæg ved Line Lundbye, Investment Director, Danmarks Grønne Investeringsfond

Præsentation [her](#)

Danmarks Grønne Investeringsfond er en selvstændig statslig lånefond, der har til formål at medfinansiere investeringer, som fremmer en grøn omstilling af det danske samfund. Ifølge fondens politiske mandat skal disse projekter ligge inden for vedvarende energi, energibesparelser eller ressourceeffektivitet. Fonden yder lån til alle størrelser af private virksomheder i alle brancher og kan i samarbejde med øvrige finansieringskilder, eksempelvis banker, medfinansiere investeringer og tiltag.

Fonden er med til at bygge bro mellem traditionel bankfinansiering og egenkapital og opererer med et både grønt og kommercielt fokus. De enkelte lån har en løbetid på op til 30 år, og fonden finansierer som udgangspunkt op til 60 procent af de samlede omkostninger ved det enkelte projekt. Der er en nedre grænse på 2 millioner kroner.

De enkelte projekter vurderes på baggrund af fire finansieringskriterier: Grøn effekt; Sund økonomi; Skalérbarhed; Samfundsøkonomisk afkast.

Der er p.t. en proces i gang med at sammenlægge Danmarks Grønne Investeringsfond, Vækstfonden og Eksportkreditfonden til en samlet fond, "Danmarks Investeringsfond".

Formålet er at skabe et mere sammenhængende finansieringstilbud til danske virksomheder i hele Danmark - fra de tidlige iværksættere til globale vækstsucceser og at kunne tilbyde et bredt udsnit af finansieringsløsninger målrettet de mange forskellige behov.

Fonden har ingen garantiordning i forhold til SMVere, der har svært ved at optage lån på det almindelige lånemarked, men er åbne for at kigge på muligheder i den retning. Endvidere er man åbne for muligheden af at etablere fonde i forhold til projektpuljer på regionalt niveau, hvilket vil kræve en aggregator (mediator) der kan validere de enkelte projekter.

PITCHES FRA DE DELTAGENDE BANKER

Tine Skotte Sørensen, Kontorchef, Finans Danmark

Bæredygtighed / samfunds ansvar er højt prioriteret af bankerne. Der er flere produkter rettet mod SMV segmentet og man er ved at kigge på hvordan man kan forenkle låneprocessen. Desuden, gøres der en stor indsats for at efteruddanne rådgiverne, men der mangler kompetencer i forhold til energirådgivning.

Ifølge den seneste [bæredygtighedsredegørelse](#) fra FIDA har der generelt været en stor stigning i lån til energiforbedringer på tværs af sektoren.

Henrik Bielefeldt, Chef for Projektudvikling, SUSTAIN/PKA

SUSTAIN ser et stort potentiale i SMV-segmentet, og især i forhold til varmepumper og solceller, og som de gerne vil være med til at finansiere i samarbejde med andre, herunder for eksempel via et fondssamarbejde. De er også interesserede i at optræde som aggregator imellem projekter og fondsmidler / finansieringspuljer.

DISKUSSION

Nøglespørgsmål 1

Hvordan organiseres og koordineres samarbejdsstrukturer på det tværkommunale / regionale niveau bedst muligt m.h.p. at fremme implementering og finansiering af grønne forretningsmodeller

Diskussionen fokuserede på effekten af at etablere **tværkommunale strukturer** der principielt fungerer som **one-stop-shops**, der assisterer SMVene gennem hele værdikæden og via en fast lokal proceskonsulent, der løbende besøger og vejleder virksomhederne gennem hele processen (benævnt som boots on the ground). Dette vil være en god basis for at skabe en kontakthoved til SMVene, der kan motivere og facilitere gennemførelse af tiltag, herunder sikre tilknytning af alle relevante aktører. Endvidere sikre implementering og kvalitet gennem brug af nødvendige værktøjer og dokumentation.

ECSMV-projektet har vist en vej fremad gennem en effektiv lokal forankret 1 til 1 dialog, og de ser et større potentiale i forhold til mange andre virksomheder, som ikke har været med i ordningen i Region Midt området.

I relation til **udvidelsen af aktørkredsen**, er det vigtigt at få afklaret rollen mellem kommunale initiativer og de nye erhvervshuse, herunder få skabt en win-win situation for alle parter. Der bør generelt skabes mere kontinuitet ift. nuværende og tidligere initiativer dels ved at støtte og videreføre det der virker og dels gennem en mere effektiv videns- og erfaringsopsamling.

Et tidligere initiativ der også har haft effekt, er energispareordningen hvor det lykkedes at identificere gode besparelser pga. den forpligtigelse der var forbundet med ordningen. Det skete blandt andet i relation til facilitering af energieffektive tiltag i SMVerne gennem nu ikke fungerende tværkommunale one-stop-shops. Diskussionen foreslog en lignende **forpligtigelsesordning** som en driver i forhold til at anvende de eksisterende erhvervspuljer mere effektivt. Dette kunne f.eks. være gennem små udbud som f.eks. lokale rådgivere kunne byde på; spar 10 mio kWh etc.

En **puljning af projekter** kan være en fordel i forhold til standardisering og ressourcedeling. Dette kan i princippet ske på to måder 1. Standardisering af approach og forudsætninger i forhold til udvikling og gennemførelse af tiltag. 2. Puljning af investeringer i forhold til fonde / finansieringskilder (fælles udbud). Den sidstnævnte blev fremhævet som en mulighed i forhold til mikro SMVerne som f.eks. bagermestre, og hvor der kan skabes en vis volumen via f.eks. 20 bagere. Det blev fremhævet, at det er nødvendigt, at nogen går ind og tager ansvar for de helt små.

Ifølge Danmarks Grønne Investeringsfond er en puljning umiddelbart ulogisk, medmindre det gøres i fondsregi. Dette vil kræve et mellemlid i form af en aggregator/mediator, der kan validere investeringerne.

Som konkluderet på tidligere roundtables, og som pointeret i Evalueringen af ECSMV-projektet er det vigtigt at den grønne forretningsmodel bruges aktivt i dialogen med bankerne med henblik på at sikre adgang til finansiering. EU's taksonomi og det dertilhørende klassificeringssystem bør inkluderes i forretningsmodellerne, i det omfang det er relevant. Som allerede nævnt ovenfor kan det være relevant for SMVerne at tilpasse sig taksonomien hvis de indgår i værdikæden for andre større virksomheder der er omfattet af ordningen. Desuden kan en "grøn" profil være et aktiv i forhold til deres generelle konkurrencesituation og finansiering af grønne investeringer, der medfører CO2 besparelser og energibesparelser.

I forhold til de mindre virksomheder, der har svært ved at opnå **finansiering i den private finansielle sektor** er der p.t. ikke nogen statslige garantiordninger. Der kan eventuelt udvikles et kautionsprodukt hos Danmarks Grønne Investeringsfond alt efter behov.

Nøglespørgsmål 2

Hvordan kan man bedst muligt koordinere behovet for standardisering og metodeudvikling på det nationale niveau

Behovet for standardisering i forhold til den holistiske grønne forretningsmodel foreslået på de tidligere roundtables blev diskuteret. Der var igen bred enighed om at der er brug for et fælles sprog og noget genkendeligt. Noget der skaber tillid på både SMV siden og finanssiden. Samtidig er der brug for en nærmere kvalificering blandt rådgivere omkring en fælles forståelse omkring processen og den holistiske tilgang. En reduktion af transaktionsomkostningerne krævet specialisering.

Det er vigtigt for bankerne, at dokumentationen ikke bliver for komplekst. En standardiseret tilgang kunne hjælpe med at gøre det mindre komplekst, og også for SMVerne. Det blev dog også pointeret, at en standardmodel kan tage lang tid at udvikle, og måske er det bedre med en vejledning baseret på en checkliste de forskellige aktører kan rette ind efter.

KONKLUSIONER OG FREMADRETTEDE ANBEFALINGER

- RoundBaltic vil arbejde videre med at støtte tværkommunalt samarbejde på SMV- området og vil i den sammenhæng bruge ideer og anbefalinger fra sessionen, og især i forhold til fremme af privat finansiering.
- I forhold til de nationale rammer bør der sikres en kontinuitet i forhold til initiativer der virker eller har virket. Vi bør undgå klassikeren med at noget der har fungeret godt, lukker igen. ECSMV og den tidligere energispareordning er eksempler på succesfulde og effektive løsninger i forhold til både at identificere og gennemføre projekter. Erfaringerne herfra bør udnyttes bedre og integreres i fremtidige løsninger og tiltag. Der kan i den forbindelse være behov for en nærmere koordinering mellem Erhvervsstyrelsen og Energistyrelsen (få koordineret det der virker godt i forhold til både erhvervsfremme og klimamål).
- Det bør i den forbindelse overvejes hvordan et initiativ som for eksempel ECSMV kan videreføres, og støttes, i samspil med de nye initiativer under den nye erhvervsfremmereform.
- I forhold til de nuværende erhvervspuljer bør det overvejes at inkludere muligheden for at uvildige rådgivere kan påtage sig energispareforpligtigelser i forhold til en pulje af projekter, for eksempel via udbud fra Energistyrelsen.
- Behovet for standardisering bør til stadighed vurderes, og der er brug for en nærmere dialog med den finansielle sektor om hvordan man mest hensigtsmæssigt, blandt andet i forhold til kompleksitet, inkluderer de grønne forretningsmodeller i dialogen med bankerne, herunder i forhold til den nødvendige dokumentation for lånoptagning. Dette vedrører også taksonomi og ESG-rapportering.
- I forhold til den videre nødvendige kapacitetsopbygning blandt de forskellige aktører er der behov for en samordnet koordinering på nationalt plan samt i de forskellige brancher. Finans Danmark har et koordineret træningsprogram, og her er der også et potentiale for at koordinere forhold omkring standardisering og dokumentation på tværs af bankerne.
- Som opfølgning på dette nationale roundtable blev det foreslået at afholde et regionalt roundtable i Region Midt, der fokuserer på hvordan det tværkommunale samarbejde i regionen kan yderligere styrkes i forhold til en one-stop-shop struktur. Og i den forbindelse belyse muligheden for at etablere en fondsstruktur i samarbejde med Danmarks Investeringsfond og en mediator i form af f.eks. SUSTAIN/PKA (evt. igangsætning af et pilotprojekt). Der bør også fokuseres på at udvide aktørkredsen, herunder med de regionale erhvervscentre, og forstærke samarbejdet med lokale og nationale finansinstitutioner.

- I forhold til de SMVere der ikke umiddelbart har mulighed for at optage lån pga. lav kreditvurdering, bør det overvejes at etablere en kautionsordning /garantiordning) under Danmarks Investeringsfond (eventuelt som en del af ovennævnte pilotprojekt).

DELTAGERE

Private Boliger: Deltagere - *alfabetisk*

Anders Bræstrup, Udviklingskonsulent, Region Syddanmark

Anne Branderup, Senior Projektleder, ProjectZero

Carsten Glenting, Afdelingschef, Partner, Viegand Maagøe & EEFIG

Connie Kjær, Business Developer, Nordea

Hanne Mousing, Senior Forretningsudvikler, Jyske Bank / Jyske Realkredit

Henrik Dahlerup, Rådgiver, Bolius

Lars Ravn Knudsen, Kontorchef, Finans Danmark

Lea H Youden Munkholm, Udviklingskonsulent, Region Midt

Mia Beck, Chief Consultant, Danske Bank

Morten Vestergaard, Underdirektør, Broager Sparekasse

Morten Westergaard, Klimachef, Middelfart Kommune

Nils Daugaard, Partner, EC Network

Tommy Olsen, Senior Projektleder, GATE 21

Tale Berg Nielsen, Projektleder, GATE 21

Deltagere Erhverv: / SMV- alfabetisk

Bjarne Søgaard Nielsen, Erhvervsrådgiver, Ringkøbing-Skjern Erhvervsråd

Carsten Træholt Frie, Team Leder, Jyske Bank

Erik Gudbjerg, Direktør, Yourenergy

Glenda Napier, CEO, Energy Cluster Denmark

Henrik Bielefeldt, Chef for projektudvikling, Sustain

Henrik Westerby, Projektleder ECSMV, Ringkøbing Skjern Kommune

Jeanette Kristensen, Chefkonsulent, ProVarde

Kaj Leonhart Petersen, Partner EC Network

Kåre Christensen, Head of Sustainability Advisory, Danske Bank

Marie Moldt, ESG-ansvarlig, Sydbank

Line Lundbye, Green Investment Director, Danmarks Grønne Investeringsfond

Peter Bach, Rådgiver, Privat (tidligere Energistyrelsen)

Rune Dybvad Simonsen, Chefkonsulent, Dansk Erhverv

Tine Skotte Sørensen, Kontorchef, Finans Danmark